

frister, inden hvis Udløb Kreditor — om han ikke forinden kan faa Fordringen betalt eller faa en betryggende Anerkendelse fra Debitor — maa begynde det Søgmaal eller den Forsøgning af anden Art, hvorunder han vil opnaa Dom eller Fyldestgørelse for Fordringen, bemærkes følgende.

Den Ordning, som finder Sted ved den nugældende danske og norske tyve Mars Forældelse, er, som allerede berørt, den, at Kreditor til enhver Tid, ved — være sig skriftligt eller mundtligt — at kræve Debitor eller endog blot minde ham om hans Forpligtelse, kan, som det kaldes, „afbryde“ Forældelsen, d. v. s. afværge dens Indtræden for et yderligere Tidsrum af tyve Aar, og at dette, med den samme Virkning, kan gentages, saa ofte det skal være. Det samme System gælder ved den svenske Rets ti Mars Forældelse. Imod dette System frembyder sig nu allerede den Indvending, at det er farligt at skulle stole paa Vidneforklaringer om et mundtligt Paa krav eller Paa mindelse, som maaste endog angives at have fundet Sted for mange Aar siden (en Bemærkning, der i øvrigt ganske vist paa samme Maade kan ramme, hvor Talen er om en mundtlig Anerkendelse). Ikke blot er der den Fare, at Forklaringerne kunne være bevidst usande, uden at der dog haves noget Middel til at kontrollere Vidnerne; men efter Forholdets Natur vil den Mulighed ofte ligge nær, at Vidnerne kunne have faaet et fejlagtigt Indtryk af de faldne Ords Mening, eller at de i Tidens Løb kunne have dannet sig en fejl Forestilling om, hvad det er, de have hørt. I denne Henseende lød den gældende Ordning sig ganske vist forbedre derved, at Loven betingede Paa mindelsens afbrydende Virkning af, at den er afgiven i en vis Form, f. Eks. ved Notarius eller Stævningsmænd*). Selv dette vilde imidlertid formentlig kun være en lidet fyldestgørende Ordning. Forældelseslovgivningens Djemed tilfredsstilles kun mangelfuldt ved en Ordning, hvorefter Kreditor har det i sin Magt til enhver Tid, ved blot at tilkendegive Debitor, at han mener at have et Krav paa ham, at holde sig Udgang aaben til at indtale dette Krav indenfor nye tre, ti eller tyve Aar fra enhver saadan Tilkendegivelse. En saadan Ordning giver kun et utilstrækkeligt Værn imod, at gamle Krav indtales saa lang Tid, efter at de paastaas at være tilblevne, at Sagsøgte kan befrygtes i Mellemtiden at være bleven ude af Stand til at

fremsette og bevisliggøre sine Lovlige Indsigelser; og den er ligeledes utilstrækkelig til at fyldestgøre det almindeligere Formaal med Forældelsesforfristerne, at fremme en regelmæssig og hurtig Afvikling af Forpligtelser. Djemedet kræver, at det paa lægges enhver Kreditor inden den Frist, Loven bestemmer, at sørge for, enten at faa sin Fordring afgjort, eller i alt Fald at faa dens Tilværelse og Omfang slaaet fast med bindende Virkning for Debitor. Kun derved kan den Sikkerhed naas, som tilstræbes. Nødvendigheden af at gøre Forældelsesfristen til en Paatalefrist falder i særlig Grad i Djene ved saadanne Fordringer som Erstatningskrav, være sig i eller udenfor Kontraktforhold. Det følger af de Forhold, hvorunder slige Krav blive til, at det ofte vil staa som uvist, om og i hvilket Omfang noget Krav er stiftet, idet dette vil bero paa en mere eller mindre tvivlsom Bedømmelse af en hel Del faktiske Omstændigheder; og tidt vil et saadant Krav blive stiftet, uden at den, paa hvem det haves, ved det mindste derom. Forældelsesreglerne skulle sætte en Grænse for den Tid, hvori denne Tilstand af Usikkerhed kan fortsættes. Men det ville de ikke komme til, medmindre Fristen indrettes som en Paatalefrist. Som tidligere omtalt, ere ogsaa alle de korte Forældelsesfrister, som i vor gældende Lovgivning ere indførte for en hel Del forskellige Arter af Erstatningskrav, formede som Søgmaalsfrister. Hvor Debitor for det, han maa udrede, atter vil have Regres til andre — noget, som bl. a. ofte vil foresalde ved mange Slags Erstatningskrav — er det til lige et væsentligt Djemed at hjælpe til, at Fordringshaveren ikke ved at opsætte at gøre sin Fordring gældende skal kunne gøre den andens Regreskrav værdiløst. Dette Djemed vilde ganske kunne forfølges, om et blot Forbehold fra Kreditors Side af hans formentlige Ret skulde være tilstrækkeligt.

De Grunde, som tale imod at blive staaende ved det System, som er brugt ved den nugældende tyve Mars Forældelse, ramme i Hovedsagen ogsaa et mellemiggende System, som gaar igennem de kontinentale paa romeretlig Grund hvilende Lovgivninger, og som gennem disses Veksellovgivning ogsaa har fundet Vej til de nordiske Landes Veksellove. Efter dette Mellemystem kunne ikke andre Skridt fra Kreditors Side end Retsforfølgningsskridt afværge Forældelsen; men paa den anden Side have saadanne Skridt denne Virkning uden Hensyn til, hvorvidt de i det foreliggende Tilfælde have ført til Dom over Debitor og Fordringen dermed har faaet et nyt Grundlag, idet de, selv hvor dette ikke

*) Sfr. foransførte Skrift Side 259—61 og 266—67.